

Y. proti Slovinsku, rozsudek ze dne 28. 5. 2015 - K závazku státu přijmout účinná opatření na ochranu práv oběti v trestním řízení, zvláště v případech trestných činů vůči nezletilým osobám v sexuální oblasti

Stěžovatel: Y.

Žalovaný stát: Slovinsko

Číslo stížnosti: 41107/10

Datum: 28.05.2015

Článek Úmluvy: čl. 3
čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kritéria přípustnosti, nemajetková újma, pozitivní závazky, přiměřená délka trestního řízení, respektování rodinného života, spravedlivé zadostiučinění, spravedlivý proces, trestný čin pohlavního zneužití, účinné vyšetřování

Český právní řád: čl. 7 odst. 2 a čl. 10 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod
§ 185, § 187 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
§ 2 odst. 4, 15, § 101 odst. 2, 3, § 102 odst. 1, 2, 3, § 104a odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

Významnost: 1

K závazku státu přijmout účinná opatření na ochranu práv oběti v trestním řízení, zvláště v případech trestných činů vůči nezletilým osobám v sexuální oblasti

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí ESLP se vyjadřuje k postupu orgánů činných v trestním řízení při projednávání násilné trestné činnosti (znásilnění, pohlavní zneužití) spáchané vůči nezletilé osobě. Připomíná závazky státu vyplývající ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou byla zavedena minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu, a čl. 8 Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. Tyto závazky nespočívají v pouhé povinnosti státu zdržet se svévolných zásahů do práv oběti na ochranu své osobní integrity (negativní závazek státu), ale též v přijetí konkrétních opatření k vyšetřování a stíhání případů znásilnění, pohlavního zneužívání a dalších obdobných trestných činů, aby bylo účinně respektováno soukromí, rodinný život a celková osobní integrita oběti s ohledem na vysokou citlivost projednávané věci (pozitivní závazky státu).

V této souvislosti ESLP zdůrazňuje např. požadavek na provádění úkonů trestního řízení bez zbytečného prodlení (např. urychlené opatření výpovědi oběti, bezodkladné provedení lékařského vyšetření), jejich omezení jen na nezbytně nutné úkony (např. zamezení zbytečným výsledkům ohledně soukromého života oběti nemajícím souvislost s trestným činem, konání výslechu oběti s vyloučením veřejnosti). Poukázal i na to, že výslech oběti nesmí být použit jako prostředek k jejímu zastrašování či ponižování. Odpovědnost za dodržování těchto opatření nese soud (předseda senátu), který musí zasáhnout v případech, kdy je oběť vystavena např. nepřipadným dotazům z intimní oblasti, kdy její situace je zlehčována či zesměšňována. Tato odpovědnost se uplatní nejen ve vztahu k výslechu prováděnému obviněným nebo jeho obhájcem, ale vztahuje se i na ostatní účastníky řízení (např. na výslech ze strany znalce).

Ani při výše naznačeném přístupu k oběti takových trestných činů nelze pominout práva obviněného stanovená v čl. 6 odst. 1, odst. 3 písm. d) Úmluvy s tím ovšem, že právo osoby hájit se nestanoví neomezené právo použít jakékoli obranné argumenty.

Ve vnitrostátním právu jsou v ústavněprávní rovině tato práva na ochranu oběti trestných činů zakotvena v čl. 7 odst. 2 a čl. 10 odst. 1, 2 Listiny. V trestním řádu jde o základní zásady trestního řízení vyjádřené v § 2 odst. 4 a odst. 15. Promítnutím těchto zásad je např. ustanovení § 101 odst. 2, 3 tr. ř., kdy při výslechu svědka je nutno šetřit jeho osobnost, zejména pokud jde o jeho osobní údaje a intimní oblast, přitom formulaci kladených otázek je třeba přizpůsobit věku, osobním zkušenostem a psychickému stavu svědka. Jestliže je jako svědek vyslýchána osoba mladší než osmnáct let k okolnostem, jejichž ožívání v paměti by mohlo nepříznivě ovlivnit její duševní a mravní vývoj, je třeba výslech provádět zvláště šetrně, tato osoba má být v dalším řízení slyšena znovu jen výjimečně a otázky jí lze klást jen prostřednictvím orgánu činného v trestním řízení (§ 102 odst. 1, 2, 3 tr. ř.). Zákon výslovně zakazuje provedení konfrontace poškozeného mladšího osmnácti let s obviněným v případě trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 104a odst. 5 tr. ř.). Další ochrana obětí trestných činů je upravena zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

SKUTKOVÝ STAV

5.-8. Stěžovatelka, původem ukrajinské národnosti, se roku 2000 spolu se svojí matkou a dcerou přestěhovala do Slovinska. Dle jejího tvrzení se v období mezi červnem a prosincem 2001, ve věku 14 let, stala obětí opakovaného sexuálního násilí ze strany 55letého rodinného přítele X, který často pomáhal matce s výchovou stěžovatelky a s přípravou na soutěže krásy.

9.-14. V červenci roku 2002 se stěžovatelka s těmito událostmi svěřila své matce, která vzápětí podala trestní oznámení k mariborské policii. Den poté byla stěžovatelka předvolána k výslechu, kde policii popsala průběh tvrzených sexuálních útoků X. V jednom z případů si X na stěžovatelku lehl během spánku, roztáhl jí nohy a zakryl pusou rukou, aby nemohla křičet. Pohlavní styk se mu však nezdařil, protože byl vyrušen svým synem. Dále stěžovatelka uvedla osahávání v bazénu, provádění orálního sexu ze strany X a po donucení i z její strany. V jednom z případů, kdy X zastavil dodávku v lese, se stěžovatelka pokusila o útěk, avšak s ohledem k neznalosti okolí se musela vrátit zpět. Uvedla, že X se s ní několikrát neúspěšně pokoušel o pohlavní styk. Zda ovšem došlo k penetraci, si nebyla jistá. Rovněž uvedla, že se snažila bránit pláčem a odstrkovat X, avšak bezúspěšně. Následně byla podrobena i vyšetření gynekologickým expertem, který shledal, že nedošlo k porušení panenské blány. Policie vyslechla tři další svědky i X, který popřel veškerá tvrzení stěžovatelky. V návaznosti na výzvu a následnou stížnost stěžovatelčiny matky poslala mariborská policie dne 18. srpna 2003 zprávu Úřadu státního zastupitelství, v níž prohlásila, že stěžovatelka neposkytla podrobné informace upřesňující svá tvrzení, ani indicie k označení míst, kde mělo ke znásilnění dojít. Navíc uvedla, že stěžovatelka budí dojem těžkého psychologického stresu a strachu z matčiny reakce. Z těchto důvodů tedy policejní orgán uzavřel, že nelze potvrdit její tvrzení o znásilnění ani důvody pro její vážnou psychickou poruchu.

15.-21. V srpnu 2003 podal státní zástupce žádost na soudní vyšetřování ve vztahu k X založenou na obvinění ze sexuálního násilí na nezletilé mladší 15 let. V lednu 2005 byl X předvolán k výslechu, ke kterému se však nedostavil. V březnu 2005 však předložil soudu písemné vyjádření, ve kterém popíral svoji vinu a ke kterému připojil i lékařskou zprávu o fyzickém postižení své levé ruky trvajícím od narození, které mu prý znemožňovalo provést dané činy. V květnu 2005 bylo zahájeno řízení u Okresního soudu v Mariboru a v říjnu 2005 bylo přistoupeno k výslechu stěžovatelky u Okresního soudu v Lublani, tedy soudu jejího bydliště, o kterém však obviněný X ani jeho obhájce nebyli informováni. V rámci výslechu stěžovatelka podrobně popsala průběh všech tvrzených událostí, které měly mimo jiné zahrnovat i pokus o pohlavní styk, ke kterému však ve výsledku nedošlo. Při jednom z pokusů o sexuální zneužití dokonce X měl reagovat na její obranu fackou. Dodala také, že jí X přikázal o svých činech nemluvit, pod hrozbou vyhoštění jí i její rodiny ze Slovinska. Kromě stěžovatelky soud vyslechl i další svědky, např. manželku X, zaměstnance X apod.

22.-24. Během května a června 2006 soud přibral dva soudní znalce, kteří byli pověřeni vyšetřením stěžovatelky s cílem zjištění pravděpodobnosti tvrzených událostí. Odborník v oblasti gynekologie, B, měl gynekologickou prohlídkou a konzultací se stěžovatelkou objasnit, zda opravdu mohlo dojít k sexuálnímu násilí ze strany X. Stěžovatelka odmítla lékařské vyšetření a zopakovala, že ke skutečnému pohlavnímu styku s X nedošlo. V červnu 2006 znalec B dodal soudu zprávu, která vycházela pouze z dokumentů obsažených ve spise, včetně gynekologické zprávy z roku 2002, naznačující, že stěžovatelčina panenská blána nebyla poškozena, a z konzultace, v rámci které znalec spíše jen konfrontoval stěžovatelku s výsledky z lékařské zprávy o indispozici obviněného, a z policejní zprávy. V této zprávě uvedl, že neexistuje nic, co by s jistotou naznačovalo, že by stěžovatelka v daném období, tedy mezi červencem a prosincem 2001, měla pohlavní styk s X. Stěžovatelka byla dále vyšetřena i odborníkem v oblasti lékařské psychologie, který v červenci 2006 vydal zprávu, v níž dospěl k závěru, že stěžovatelka vykazuje všechny znaky oběti pohlavního a jiného zneužití, a je přitom nepodstatné, zda během pachatelova násilného chování byla narušena panenská blána či nikoli. V srpnu 2006 Okresní státní zastupitelství v Mariboru obžalovalo X dle § 183 odst. 1, 2 trestního zákona pro pohlavní zneužívání dítěte mladšího patnácti let.

29.-30. Samotné soudní líčení bylo ještě před zahájením několikrát odročeno, a to z důvodu četných absencí X. Celkem proběhlo 12 hlavních líčení. Na prvním hlavním líčení z března 2008 se právní zástupce stěžovatelky domáhal vyloučení obhájce obviněného (osoba M), který byl dle jeho tvrzení již dříve zapojen do průběhu událostí, protože poskytl stěžovatelce a její matce právní poradenství a s matkou se prý také intimně stýkal. M však veškeré námitky vyvrátil a senát následně zamítl žádost stěžovatelky z důvodu nedostatku zákonného podkladu k vyloučení obhájce. Dne 14.3.2008 X doručil soudu písemné vyjádření, ve kterém zopakoval, že díky jeho fyzické indispozici, spočívající v postižení jeho levé ruky, které trvá již od narození, by nebyl schopen na stěžovatelce užít jakoukoli fyzickou sílu. Navíc on a jeho rodina pomáhali stěžovatelce a její sestře při začleňování se do nové společnosti a učení se slovinštiny, zatímco jejich matka byla zaneprázdněna jejími soukromými záležitostmi. Domnívá se, že vznesená obvinění byla podněcena matkou stěžovatelky, která chce X jen vydírat.

31.-38. K výslechu stěžovatelky došlo na druhém jednání ve věci, které se uskutečnilo v dubnu 2008, v nepřítomnosti obviněného X. Během popisování předmětných událostí byla stěžovatelka silně rozrušená, několikrát se rozbředla a jednání bylo z důvodu jejího zhoršeného psychického stavu odročeno. V srpnu 2008 podala stěžovatelka k soudu stížnost, ve které namítala nepřiměřenou délku soudního řízení, kdy je nucena opakovaně si znovu prožívat způsobená traumata. Na čtvrtém jednání ve věci, které proběhlo v září 2008, stěžovatelka absolvovala i křížový výslech ze strany X, který stěžovatelce kladl ve většině případů sugestivní otázky. Soudce musel obviněného X několikrát upozornit na nepřijatelnou povahu pokládaných otázek, a sedm otázek dokonce zakázal. Během výslechu X zpochybňoval přesnost a důvěryhodnost stěžovatelčiných odpovědí, rozsáhle komentoval

jí popsané okolnosti a vyvracel její verzi událostí. Vzhledem ke stěžovatelčinu rozrušení a pláči soudce třikrát nařídil krátké přerušení jednání. Po 4 hodinách křížového výslechu bylo jednání nakonec opět odročeno.

39.-50. V listopadu 2008, na šestém jednání ve věci, obhájce obžalovaného M připustil, že se s matkou stěžovatelky opravdu již dříve setkal, a následně podal soudu žádost o jeho vyloučení. Soud však žádost odmítl ze stejných důvodů jako dříve. V únoru 2009 soud ustanovil dalšího znalce, odborníka v oblasti gynekologie, který prověřil správnost závěrů z již existujícího vyšetření stěžovatelky a uvedl, že tyto závěry nejsou nijak rozporné se stěžovatelčíným popisem předmětných událostí. V březnu 2009 soud také pověřil odborníka v oblasti ortopedie k vypracování posudku o fyzickém stavu X, který dospěl k závěru, že levá ruka X je těžce postižená a některé z předmětných událostí tedy z tohoto důvodu nemohly proběhnout způsobem, kterým je popisuje stěžovatelka. Během výslechu právním zástupcem stěžovatelky znalec vysvětlil, že při sestavování zprávy čerpal z dokumentů obsažených v lékařské zprávě X, rentgenů, které mu obviněný dodal, a jeho vyšetření. Na základě tohoto výslechu stěžovatelka zpochybnila správnost jeho závěrů a podala žádost o ustanovení dalšího znalce v oblasti ortopedie, kterou však soud zamítl.

51.-53. Na závěr dvanáctého, tedy posledního jednání, které proběhlo v září 2009, soud vynesl rozsudek, kterým X zprostil obžaloby ve všech bodech. Písemné odůvodnění soud zaslal stěžovatelce až v prosinci 2009, a to v návaznosti na její stížnost. V odůvodnění soud odkazoval především na závěry ortopeda o postižení levé ruky X a jeho neschopnosti provést úkony potřebné ke spáchání tvrzených činů. Dle názoru soudu byly tímto vyvráceny některé ze stěžovatelčíných tvrzení, což vyvolává pochybnosti o celé verzi předmětných událostí. Soud tedy zprostil obžalovaného X viny na základě principu in dubio pro reo. V rozsudku se mimo jiné vypořádal i se zprávou psychologa, ke které uvedl, že psychické trauma stěžovatelky může plynout i ze sexuálních praktik odcizeného manžela stěžovatelčiny matky, které byly již dříve předmětem soudního řízení.

54.-55. Proti rozsudku podal státní zástupce v prosinci 2009 odvolání, které však bylo Vrchním soudem v Mariboru zamítnuto s odůvodněním, že rozsudek prvního stupně je co do argumentace jasný a výstižný. Nejvyšší státní zástupce nevyhověl žádosti stěžovatelky k podání žádosti o ochranu zákonnosti, protože tento mimořádný opravný prostředek slouží pouze k přezkumu právních vad, nikoli vad skutkových.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. K tvrzenému porušení čl. 3 a 8 Úmluvy
2. Stěžovatelka pod čl. 3 a 8 Úmluvy namítala, že trestní řízení ve věci sexuálních útoků proti její osobě bylo v rozporu s pozitivním závazkem státu zaručovat efektivní právní ochranu proti pohlavnímu zneužití, neboť trpělo bezdůvodnými průtahy, postrádalo nestrannost a vystavilo stěžovatelku traumatickým zážitkům vzhledem k porušování její osobní integrity. Navíc stěžovatelka uvádí, že neměla k dispozici účinné právní prostředky nápravy k obraně proti porušování svých práv, jak vyžaduje čl. 13 Úmluvy.
3. S ohledem na povahu a podstatu výše uvedených stížností Soud shledává, že namítané soudní průtahy a podjatost vnitrostátních soudů spadají výhradně do přezkumu podle čl. 3 Úmluvy (viz P. M. proti Bulharsku, č. 49669/07, § 58, 24. ledna 2012), který zní:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

75. Stěžovatelčiny zbývající námitky týkající se absence ochranných opatření poskytnutých v trestním řízení vyvolávají určité otázky o rozsahu závazku státu k ochraně obětí trestného činu, které v trestním řízení vystupují jako svědci. Za těchto specifických okolností projednávaného případu tedy Soud zastává názor, že by tyto otázky měly být zvažovány podle čl. 8 Úmluvy,

který zní:

- „1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.
2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“
3. Přípustnost
4. Nevyčerpání národních opravných prostředků
5. Vláda vznesla námitku nepřijatelnosti stížnosti z důvodu nevyčerpání všech dostupných národních opravných prostředků založenou na argumentaci, že stěžovatelka nepodala žalobu proti státu na náhradu nemajetkové újmy způsobené státními orgány na základě čl. 148 a 179 závazkového zákona. Podle vlády může jakékoli protiprávní jednání ze strany státních orgánů založit porušení osobnostních práv jednotlivce. Svoji argumentaci vláda podpořila odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu a Vrchního soudu v Lublani, čímž chtěla poukázat na to, že v mnoha případech bylo soudy shledáno porušení na straně státu a následná odpovědnost za škodu v souvislosti s výkonem státní moci.
6. Stěžovatelka proti vládním argumentům namítala, že nemajetková újma může být nárokována pouze podle čl. 179 závazkového zákona v případech spadajících pod jednu ze zde taxativně vymezených kategorií a že zde nebyl žádný náznak toho, že by národní soudy považovaly pozitivní závazky státu za skutečnost patřící do jedné z těchto kategorií nebo přesněji za osobnostní právo. Stěžovatelka také zdůrazňovala, že judikatura prezentována vládou není jakkoli relevantní k jejímu případu.

78.-80. Soud na tomto místě poznamenal, že vláda již podobnou námitku nevyčerpání všech národních opravných prostředků vznesla v případě W. proti Slovinsku, č. 24125/06, § 75-77, 23. ledna 2014. V tomto případě Soud zjistil, že všechna národní rozhodnutí předkládaná vládou se týkala hmotných práv, a nikoli práv vyplývajících z pozitivní povinnosti státu vést účinné vyšetřování a soudní proces. Proto Soud rozhodl, že žaloba na náhradu škody nebyla pro stěžovatelku rozumným prostředkem obrany se šancí na úspěch, a tuto námitku vlády odmítl. S ohledem na rigidní výklad kategorií zakládajících nárok na nemajetkovou újmu v judikatuře vnitrostátních soudů Soud nevidí žádný důvod odchýlit se od závěrů přijatých v případě W. proti Slovinsku (citováno výše). Soud také není přesvědčen, že by žaloba proti státu na náhradu nemajetkové újmy stěžovatelce nabízela zadostiučinění v celé šíři jejího psychického traumatu vzniklého z osobního křížového výsledku od obviněného, účasti zástupce obviněného na procesu, když s ním údajně před řízením stěžovatelka případ konzultovala, a z nevhodných otázek znalce z oblasti gynekologie. S ohledem na výše uvedené úvahy Soud zamítá námitku vlády o nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků.

2. Absence statusu oběti
3. Vláda namítala, že stěžovatelka nemůže vznášet námitku k délce vyšetřování a následujícího soudního procesu, když jí byla mimosoudně přiznána kompenzace podle zákona.
4. Stěžovatelka upozornila na to, že mimosoudní dohoda zahrnovala pouze porušení jejích práv podle čl. 6 Úmluvy, neboť zákon, podle kterého jí byla kompenzace přiznána, se nevztahuje na stížnosti porušení práv chráněných čl. 3 a čl. 8 Úmluvy.
5. Ačkoli Soud nevyklučuje možnost, že kompenzace přiznaná na základě předmětného zákona (který je v zásadě mířen na nápravu porušení práva na spravedlivý proces v přiměřené lhůtě) může poskytnout účinnou nápravu porušení státních procesních povinností, nezdá se však, že by v daném případě bylo porušení čl. 3 Úmluvy uznáno na státní úrovni. Přitom není jasné, zda se kompenzace vztahuje pouze na soudní proces, nebo zahrnuje také vyšetřovací fázi. V této souvislosti se Soud domnívá, že přiznání odškodnění nepřipravilo stěžovatelku o status oběti s ohledem na průtahy v trestním řízení.

6. Závěr soudu
7. Soud konstatuje, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Dále uvádí, že není nepřijatelná ani z jakýchkoli jiných důvodů. Stížnost tedy musí být prohlášena za přípustnou.
8. Podstata sporu
9. Tvrzení stran
10. a) Stěžovatelka

85.-88. Stěžovatelka namítá, že ve vyšetřování jí způsobeného sexuálního násilí a v následném soudním řízení byly bezdůvodné průtahy a bylo neúčinné. Tvrdí, že státní orgány byly proti ní zaujate kvůli jejímu ukrajinskému původu. Zpochybňuje postup mariborské policie, která po obdržení její stížnosti neučinila v průběhu jednoho roku žádné kroky, pouze poslala zprávu okresnímu státnímu zastupitelství. Rovněž Okresní soud v Mariboru nevedl řízení v souladu se zákonnými lhůtami. V této souvislosti stěžovatelka uvádí, že nebylo její povinností pokoušet se o urychlení průběhu soudního řízení. Uvedený soud odmítl předvolat důležité svědky a jmenovat nového znalce oboru ortopedie k vyjasnění, zda zdravotní postižení X mu zabránilo v provedení násilných činů tvrzených stěžovatelkou. Soud také postrádal nestrannost, když spoléhal převážně na ortopedickou zprávu, která byla založena na předpokladu, že stěžovatelka byla schopna aktivně se sama bránit. Zpráva navíc byla v rozporu s některými dalšími důkazy, které ukazovaly na to, že osoba X byla pravděpodobně v určité míře schopna ovládat svou levou ruku. Dále stěžovatelka namítala, že stát nechránil její osobní integritu v průběhu procesu, neboť znalec z oboru gynekologie překročil svoje povinnosti a místo odpovědi na otázky soudce ohledně pravděpodobnosti pohlavního styku začal sám zjišťovat, zda byl trestný čin spáchán, a řadou otázek jí postavil do pozice, kdy se před ním musela bránit. Přestože byla stěžovatelka vyslýchána v průběhu vyšetřování, musela následně svědčit na čtyřech jednáních před okresním soudem, kde bylo obviněnému umožněno osobně ji trýznit provokativními a opakujícími se otázkami, ačkoliv byl zákonně zastoupen a tyto otázky příslušely pouze jeho zástupci. Tento výslech způsobil stěžovatelce intenzivní psychické utrpení, když se cítila frustrovaná, ponížená a bezmocná. Navíc byl obviněný zastoupen právníkem, se kterým dříve stěžovatelka mluvila o všech událostech a nastalém problému, a tento zástupce se tedy nacházel v pozici, kdy mohl zneužít tyto citlivé informace. V této souvislosti stěžovatelka odkazuje na konstantní judikaturu Soudu, konkrétně rozhodnutí v případech Doorson proti Nizozemí (26. března 1996, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 1996-II), Van Mechelen a další proti Nizozemí (23. dubna 1997, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 1997-III) a S. N. proti Švédsku (č. 34209/96, ESLP 2002-V), k čemuž dodává, že vnitrostátní právní úpravou byla narušena rovnováha mezi právem obviněného na obhajobu v souladu s čl. 6 Úmluvy a osobní integritou a soukromím obětí chráněných čl. 3 a 8 Úmluvy. Stěžovatelce její trauma způsobilo závažné a trvalé psychologické problémy, které měly také vést k autoimunitním chorobám. Závěrem stěžovatelka udává, že vnitrostátní právní úprava jí neposkytla účinný prostředek nápravy vzhledem k jejím stížnostem.

1. a) Vláda

89.-94. Vláda argumentovala, že vyšetřování údajných sexuálních útoků na stěžovatelku a následný soudní proces byly efektivní. Policie vyslýchala jak stěžovatelku, tak i osobu X a všechny další relevantní svědky a podle vlády zde neexistoval důkaz, že by k předání trestního oznámení orgánu státního zastupitelství bez urgencyy nedošlo. Vyšetřování bylo tedy provedeno řádně, na což následovalo obvinění osoby X. Vláda zastávala názor, že i soudní proces byl proveden řádně a nezaujatě. S ohledem na znalecký posudek z oboru ortopedie, který byl dalšími důkazy označen jako sporný, vláda zdůrazňuje, že posudek byl založen na zdravotní dokumentaci a klinické prohlídce osoby X a neobsahoval žádné rozpory nebo nedostatky vzbuzující pochybnost co do přesnosti tohoto posudku. Jelikož akty údajného sexuálního obtěžování nebyly zaznamenány žádnými svědky ani podpořeny výsledky gynekologických vyšetření, Okresní soud v Mariboru zprostil osobu X obžaloby.

Ačkoli je pravda, že stěžovatelka vykazovala příznaky sexuálního obtěžování, soud nemohl pominout skutečnost, že bylo vedeno další řízení ve věci sexuálního obtěžování ze strany stěžovatelky vůči jiné osobě, což nebylo bráno v potaz při vypracovávání znaleckého posudku v oboru psychologie. Dále také vláda tvrdila, že znalec z oboru gynekologie nevyšlechl stěžovatelku, jak udávala, pouze s ní vedl konverzaci mimo soudní řízení. Stěžovatelka mohla v takovémto případě žádat potrestání znalce, pokud měla pocit, že se z jeho strany jedná o neprofesionální a nevhodné chování. Co se týče přiděleného obhájce osobě X, vláda argumentovala tím, že osoba X měla právo na nutnou obhajobu, a tedy Okresní soud v Mariboru postupoval podle zákona při přidělování obhájců ex offio. Navíc v návrhu stěžovatelky na vyloučení obhájce osoby X chybí jakékoli důvody, na základě kterých by podle národního práva bylo možno rozhodnout v její prospěch, tudíž soud neměl povinnost vyslechnout strany k této otázce. Vláda dodala, že skutečnost, že obhájce osoby X kdysi pracoval pro advokátní kancelář zastupující manžela matky stěžovatelky v rozvodovém řízení, nevede k závěru, že obhájce neměl zastupovat osobu X. Vláda navíc tvrdila, že byla přijata řada opatření k zabránění zvětšování traumatu stěžovatelky, a to jak ve vyšetřování, tak i v řízení před soudem. Během vyšetřování byla stěžovatelka vyslechnuta v nepřítomnosti osoby X a jeho zástupce. To znamená, že soudní jednání bylo první příležitostí pro obviněného ke kladení otázek stěžovatelce, přičemž se muselo přihlížet k tomu, že stěžovatelka byla jediným svědkem údajných trestných činů osoby X. V této souvislosti zastává vláda názor, že stěžovatelce nemělo být zaručeno omezení práv obviněného do té míry, kdy by mu bylo zabráněno ji podrobit křížovému výslechu. Vláda poukázala na to, že projednávaná věc se liší od případu Doorson, Van Mechelen a další a S. N. proti Švédsku (citováno výše), když bezpečnost stěžovatelky nebyla v sázce, ani nebyla nezletilá. Nicméně, vláda také zdůraznila, že Okresní soud v Mariboru vyloučil z jednání veřejnost a během svědecké výpovědi stěžovatelky také obviněného X. Po svědecké výpovědi stěžovatelky byla soudem dána možnost obviněnému podrobit ji křížovému výslechu na dalším jednání. V této souvislosti vláda upozornila, že osobě X nebylo umožněno pokládat stěžovatelce určité otázky, které nebyly v souvislosti s případem nebo byly jinak zakázány. Kromě toho soud při několika příležitostech nařídil přestávku v průběhu křížového výslechu stěžovatelky. Stěžovatelka přitom mohla požadovat nařízení dalších přestávek, pokud to považovala za nezbytné. Neméně podstatnou skutečností je, že stěžovatelka byla po celou dobu řízení zastoupena advokátem. Konečně, pokud jde o průtahy v řízení, vláda zdůraznila, že v průběhu vyšetřovací fáze mohla stěžovatelka podávat stížnosti na průtahy předsedovi příslušného soudu, ale dosud tak neučinila. Je pravda, že soudní jednání bylo odročeno devětkrát z různých důvodů, avšak pouze poprvé bylo jednání odročeno na dlouhou dobu kvůli nemoci osoby X. Celková délka řízení přitom byla zapříčiněna také rozsáhlým dokazováním.

2. Hodnocení Soudu

3. a) Pozitivní závazky státu k vyšetřování a stíhání případů pohlavního zneužívání
4. Příslušné zásady týkající se závazku státu vyplývajícího z čl. 3 Úmluvy, k vyšetření případů špatného zacházení a zejména pohlavního zneužívání spáchaného soukromými osobami, jsou judikovány v M. C. proti Bulharsku (č. 39272/98, § 149, 151 a 153, ECHR 2003-XII).
5. Pokud jde o požadavky Úmluvy vztahující se k účinnosti vyšetřování, Soud již dříve prohlásil, že vyšetřování by v zásadě mělo vést k zjištění skutkového stavu a k identifikaci a potrestání zodpovědných osob, nejedná se však o závazek výsledku. Orgány jsou povinny učinit rozumné, jim dostupné kroky k zabezpečení důkazů týkající se předmětné události, jako např. svědecké výpovědi a forenzní důkazy, přičemž požadavek přiměřené rychlosti je v tomto kontextu samozřejmostí (viz Denis Vasilyev proti Rusku, č. 32704/04, rozsudek ze dne 17. prosince 2009, § 100, s dalšími odkazy). Rychlost reakce orgánů na stížnosti je důležitým faktorem (viz Labita proti Itálii [GC], č. 26772/95, § 133 a násled., ECHR 2000-IV). V rozsudcích Soudu byly zohledněny okolnosti jako zahájení vyšetřování, průtahy při identifikaci svědků nebo přijímání vyjádření (viz Mätäsaru a Savitchi proti Moldavsku, č. 38281/08, rozsudek ze dne 2. listopadu 2010, § 88 a 93), doba potřebná pro původní šetření (viz Indelicato proti Itálii, č. 31143/96, rozsudek ze dne 17. října 2001, § 37) a neodůvodněné průtahy trestního řízení vedoucí k

uplynutí promlčecí lhůty (viz Angelova a Iliev proti Bulharsku, č. 55523/00, rozsudek ze dne 26. července 2007, § 101–103). Nehledě na jeho vedlejší roli při hodnocení důkazů, Soud zdůrazňuje, že v případě, kdy jsou vznesena obvinění ve smyslu čl. 3 Úmluvy, musí provést zvláště důkladnou kontrolu, i když již proběhla některá vnitrostátní soudní řízení či vyšetřování (viz Cobzaru proti Rumunsku, č. 48254/99, rozsudek ze dne 26. července 2007, § 65).

6. Stěžovatelka tvrdila, že zproštění viny X bylo výsledkem podjatosti vnitrostátních orgánů vůči ní, neboť skutková zjištění byla založena na nepřesných domněnkách a soud opomněl předvolat důležité svědky. V této souvislosti Soud podotýká, že vnitrostátní soudy čelily obtížnému úkolu rozhodování o citlivé otázce pohlavního zneužívání na základě rozporuplných tvrzení a bez hmotného důkazu podporujícího verzi stěžovatelky, anebo verzi osoby X. V průběhu vyšetřování a následném soudním procesu vnitrostátní orgány vylechly řadu svědků a opatřily tři znalecké posudky s cílem objasnění dané situace. Zatímco dvě gynekologické zprávy nepotvrdily ani nevyvrátily tvrzení stěžovatelky (viz odst. 22, 42 a 44), z dalších dvou znaleckých posudků plynuly protikladné závěry. Odborník v oblasti lékařské psychologie uvedl, že stěžovatelka jasně prokazovala příznaky pohlavního zneužívání (viz odst. 23 a 43 skutkového stavu). Na druhou stranu znalec z oboru ortopedie byl toho názoru, že obviněný postrádal vzhledem k svému tělesnému postižení dostatečnou sílu, aby překonal odpor stěžovatelky. Při hodnocení těchto protichůdných závěrů a s ohledem na možnost, že symptomy sexuálního násilí u stěžovatelky mohly být způsobeny nevhodným chováním bývalého manžela její matky, se vnitrostátní soudy přiklonily k názoru znalce z oboru ortopedie.
7. Soud poznamenává, že oproti tvrzení stěžovatelky se nezdá, že by závěry znalce byly založeny na domněnce o možnosti či nemožnosti stěžovatelky aktivně se bránit (viz odstavec 49), ale spíše na limitech fyzických schopností osoby X, když znalec uvedl, že obviněný nemohl užívat svoji levou ruku v některých z případů popsaných stěžovatelkou. Zdá se, že tento názor byl pro výsledek soudního procesu rozhodující, avšak s ohledem na značné množství důkazů, které vzal soud prvního stupně v úvahu (viz odst. 39 a 43–49), a na skutečnost, že se v podstatě jednalo o tvrzení proti tvrzení, Soud nepovažuje za neodůvodněné, že Okresní soud v Mariboru zamítl provedení dalších důkazů a považoval za rozhodující faktor ve svém hodnocení právě objektivní lékařskou zprávu o tělesném postižení obviněného.
8. Soud však bere se znepokojením na vědomí, že soudní řízení bylo poznamenáno řadou delších období naprosté nečinnosti. Především policie předložila zprávu o stížnosti stěžovatelky příslušnému státnímu zastupitelství až po uplynutí celého jednoho roku od ukončení vyšetřování, a až po naléhání státního zástupce k učinění takového kroku (viz odst. 12–14). Státní zástupce pak ihned podal na osobu X obžalobu (viz odstavec 15); nicméně, příslušnému soudci trvalo předběžné projednání obžaloby 21 měsíců (viz odst. 16–17). Teprve uplynutím této doby bylo nařízeno jednání ve věci, které se mělo konat za dalších osm měsíců od chvíle, kdy byla obžaloba proti osobě X potvrzena (viz bod 25 výše), což bylo v rozporu s vnitrostátními procesními pravidly (viz bod 62 výše). Avšak vzhledem k několika odročením se první jednání ve skutečnosti konalo až téměř rok a půl poté, co byl X obžalován. Celkem tedy od okamžiku, kdy stěžovatelka podala svoji stížnost, až do chvíle, kdy byl vydán rozsudek prvoinstančního soudu, uplynulo více než sedm let. Ačkoli nelze spekulovat o tom, zda tyto průtahy, pro které vláda nepředložila žádné odůvodnění, jakýmkoli způsobem negativně ovlivnily výsledek soudního řízení, nemohou dle názoru Soudu dosáhnout souladu s procesním požadavkem rychlosti řízení.
9. V projednávaném případě tedy došlo k porušení procesních závazků dotčeného státu ve smyslu čl. 3 Úmluvy.

(b) Ochrana práva stěžovatelky na osobní integritu v trestním řízení ve věci pohlavního zneužití

101. Soud je povolán k přezkoumání toho, zda žalovaný stát poskytl stěžovatelce dostatečnou

ochranu jejího práva na respektování soukromého života a osobní integrity v trestním řízení ve věci údajného pohlavního zneužití. Předmětnou otázkou tedy není určité jednání státu, ale tvrzený nedostatek nebo nepřiměřenost opatření zaměřených na ochranu práv oběti v trestním řízení. V této souvislosti Soud zdůrazňuje, že základním objektem čl. 8 je ochrana jednotlivce před svévolným zásahem ze strany veřejných orgánů, což ovšem neznamená pouze povinnost státu zdržet se takových zásahů. K doplnění tohoto negativního závazku existují ještě pozitivní závazky vyplývající z účinného respektování soukromí nebo rodinného života. Tyto závazky mohou zahrnovat přijetí opatření, jejichž účelem je zajištění respektování soukromého života i ve sféře vztahů mezi jednotlivci navzájem (viz X a Y proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 26. března 1985, § 23, Série A č. 91).

102. Hranice mezi pozitivními a negativními závazky státu ve smyslu čl. 8 neumožňuje vytvoření přesné definice, aplikovatelné zásady jsou nicméně podobné. V obou případech musí být kladen důraz na spravedlivou rovnováhu, která musí být nastolena mezi příslušnými konkurenčními zájmy (viz White proti Švédsku, č. 42435/02, rozsudek ze dne 19. září 2006, § 20).
103. Pokud jde o konflikty mezi zájmy obhajoby a zájmy svědků v trestním řízení, Soud již dříve několikrát konstatoval, že trestní řízení musí proběhnout takovým způsobem, aby nedošlo k bezdůvodnému ohrožení života, svobody či bezpečnosti svědků, a zejména obětí, které jsou předvolány k výpovědi, nebo jejich zájmů vyplývajících z čl. 8 Úmluvy. Zájmy obhajoby tedy musí být vyvažovány zájmy svědků či obětí předvolaných k výpovědi (viz Doorson, citováno výše, § 70). Zejména trestní řízení ve věcech sexuálních deliktů jsou často zdrojem velkého utrpení pro oběti, zvláště pokud jsou později konfrontovány se žalovanou stranou proti své vůli. Tyto faktory vynikají o to spíše, když se jedná o případ nezletilého. V takovýchto řízeních musí být tedy za účelem ochrany oběti přijata určitá opatření, za předpokladu, že mohou být uvedeny v soulad s přiměřeným a účinným výkonem práv obhajoby (viz S. N. proti Švédsku, citováno výše, § 47; a Aigner proti Austrálii, č. 28328/03, rozsudek ze dne 10. března 2012, § 35).
104. V dosavadních případech projednávaných před Soudem byla otázka, zda se vnitrostátním orgánům podařilo nastolit spravedlivou rovnováhu mezi konkurujícími si zájmy obhajoby, obzvláště práva obviněného povolat a vyslyšet svědky podle čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy a práva obětí ve smyslu čl. 8, vznesena ze strany obžalovaného. Naproti tomu v předmětné věci je Soud povolán k přezkumu této otázky z pohledu údajné oběti. Při řešení této otázky Soud bude brát v úvahu kritéria stanovená v příslušných mezinárodních nástrojích. V této souvislosti Soud poznamenává, že Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí vyžaduje, aby smluvní strany převzaly nezbytná legislativní a jiná opatření k ochraně práv a zájmů obětí. Taková opatření zahrnují, inter alia, ochranu před zastrašováním a opakovaným pronásledováním, která umožňuje, aby oběti mohly být slyšeny a aby jejich vlastní názory, potřeby a obavy mohly být náležitě patřičně zváženy a zohledněny. Dále také mají opatření obětem umožnit, pokud je to podle účinného vnitrostátního práva povoleno, svědčit v nepřítomnosti údajného pachatele. Kromě toho směrnice EU zavádějící minimální standardy práv, podpory a ochrany obětí trestných činů stanoví, inter alia, že rozhovory s oběťmi musí být provedeny bez zbytečného prodlení a že lékařská vyšetření musí být omezena na nezbytně nutné úkony.
105. S ohledem na způsob, jakým byla stěžovatelčina práva chráněna v předmětném trestním řízení, Soud za prvé shledává, že její svědectví v rámci soudního jednání představovalo jediný přímý důkaz případu. Ostatní předložené důkazy byly navíc rozporuplné, přičemž posudek psychologa potvrzující pohlavní zneužívání byl vyvážen zprávou ortopeda. V tomto světle je nutno zdůraznit, že zájmy spravedlivého procesu vyžadovaly, aby byla obhajobě poskytnuta příležitost ke křížovému výslechu stěžovatelky, která v dané době již nebyla nezletilou. Je nutno nicméně určit, zda způsob, kterým byla stěžovatelka vyslyšána, nastolil spravedlivou rovnováhu mezi její osobní integritou a právem obviněného na obhajobu.

106. V této souvislosti Soud připomíná, že práva obžalovaného stanovená v čl. 6 odst. 1 a ods. 3 písm. d) Úmluvy zpravidla vyžadují, aby mu byla poskytnuta přiměřená a řádná příležitost konfrontovat a dotazovat se svědka stojícího proti němu, ať už ve chvíli, kdy on sám vypovídá, anebo v pozdějším stadiu řízení (viz Saidi proti Francii, rozsudek ze dne 20. září 1993, § 43, Série A č. 261-C; a A. M. proti Itálii, č. 37019/97, § 25, ECHR 1999-IX). Soud musí být dále opatrný při vlastním posuzování specifické linie dotazování, vzhledem k tomu, že rozhodovat o přípustnosti a relevanci důkazů je primárně role příslušných vnitrostátních orgánů (viz Schenk proti Švýcarsku, rozsudek ze dne 12. července 1988, § 46, Série A č. 140, a Engel a další proti Nizozemí, rozsudek ze dne 8. června 1976, § 91, Série A č. 22). S ohledem na tuto skutečnost Soud již také dříve konstatoval, že právo osoby hájit se sama nestanoví neomezené právo použít jakékoli obranné argumenty (viz mutatis mutandis – Brandstetter proti Rakousku, rozsudek ze dne 28. srpna 1991, § 52, Série A č. 211). Jelikož tedy přímá konfrontace mezi osobami obžalovanými z trestných činů sexuálního násilí a jejich údajnými oběťmi zahrnuje riziko další traumatizace těchto obětí, křížový výslech, prováděný obviněným osobně, by dle názoru Soudu měl podléhat velmi pečlivému posouzení vnitrostátními soudy, tím spíše, když se jedná o otázky intimní povahy.
107. Výslech stěžovatelky se protáhl na více než čtyři soudní jednání (viz odst. 31, 32, 34–38 a 40), která probíhala v průběhu sedmi měsíců, což je dle názoru Soudu lhůta, která sama o sobě vzbuzuje pochybnosti, zvláště když pro takové dlouhé intervaly mezi jednotlivými soudními jednáními neexistoval žádný zřejmý důvod. Na dvou z těchto jednání stěžovatelku vyslyšel sám obviněný, i když byl jinak v průběhu řízení zastoupený advokátem. Kromě tvrzení o své fyzické neschopnosti k provedení předmětných útoků založil X svůj křížový výslech na premise, že jej stěžovatelka považovala za důvěrnou osobu a že vyhledávala jeho společnost a že její obvinění byla založena na přání matky, která ho chtěla vydírat a získat tak finanční prospěch. Většina otázek položených obviněným X byla proto výrazně osobní povahy.
108. Soud také konstatuje, že některé z otázek kladených X byly formulovány takovým způsobem, aby naváděly k určité odpovědi, a řada dalších byla položena více než jednou (viz odst. 34 a 36). Obviněný X také neustále zpochybňoval pravdivost stěžovatelčiných odpovědí propaguje svoji vlastní verzi událostí. Obhajobě samozřejmě musí být povolena určitá volnost k vyslovení pochybnosti o spolehlivosti a důvěryhodnosti stěžovatelky a k odhalení případných nesrovnalostí v její výpovědi. Nicméně, Soud se zároveň domnívá, že křížový výslech by neměl být použit jako prostředek k zastrašování či ponižování svědků. V této souvislosti je Soud toho názoru, že některé z otázek a poznámek obviněného X bez jakéhokoli zjevného podkladu naznačovaly, že stěžovatelka umí předstírat pláč s cílem manipulování s lidmi, že její úzkost by mohla být zmírněna, pokud by šli spolu na večeři, a že se mu svěřila se svojí touhou ovládat muže, přičemž nesměřovaly pouze k útokům na důvěryhodnost stěžovatelky, ale také k jejímu ponižení.
109. Soud se domnívá, že to byla v první řadě povinnost předsedy senátu, aby v rámci soudního jednání zajistil přiměřenou ochranu osobní integrity stěžovatelky. Citlivost situace, ve které byla stěžovatelka přímo, podrobně a dlouze dotazována mužem, kterého obvinila ze spáchaného sexuálního násilí, od předsedy senátu vyžadovala, aby dohlédl na formu a obsah otázek a poznámek ze strany X a v případě potřeby zasáhl. Je sice pravda, že z protokolu o hlavním líčení vyplývá, že předseda senátu zakázal obviněnému položit některé otázky, které v daném případě nebyly relevantní, přesto má Soud za to, že urážlivé narážky ze strany obviněného o stěžovatelce stejně překročily mez, kterou lze tolerovat za účelem umožnění účinné obhajoby, a měla být učiněna příslušná opatření. S ohledem na jinak široký prostor ke křížovému výslechu přiznaný X by dle názoru Soudu omezení jeho osobních poznámek nijak výrazně nezasáhlo do jeho práva na obhajobu. Takový zásah by však byl schopen zmírnit míru tohoto očividně stresujícího zážitku stěžovatelky (viz odst. 37 a 38).
110. Pokud jde o tvrzení stěžovatelky, že by měl být obhájce obviněného (dále také jako osoba M) vyloučen ze soudního řízení, vzhledem k tomu, že ještě před informováním policie poskytl

stěžovatelce konzultaci o předmětných sexuálních útocích, není v kompetenci Soudu spekulovat o tom, v jakém vztahu byla stěžovatelka a advokát obviněného před zahájením soudního jednání, neboť tento úkol náleží vnitrostátním orgánům. Dle vnitrostátního práva se však zdá, že možnost předchozí neformální konzultace mezi stěžovatelkou a obhájcem obviněného nevyvolává žádný konflikt zájmů, který by mohl vést k vyloučení M ze soudního řízení (odst. 29, 31 a 40–42). Po shledání, že nebyl ze strany stěžovatelky dán žádný zákonný podklad k jeho vyloučení, Okresní soud v Mariboru její žádost zamítl.

111. Nicméně, za předpokladu, že tvrzení stěžovatelky bylo pravdivé, Soud nemůže přehlédnout, že negativní psychologický efekt, který mohl být způsoben křížovým výsledkem osobou M, mohl být zmírněn, kdyby byla stěžovatelka vyslýchána jiným obhájcem. Tato úvaha by proto při rozhodování o tom, zda by měl být M vyloučen ze soudního řízení, neměla být zcela přehlížena. Navíc, vzato z obecnějšího hlediska, Soud dodává, že s jakoukoli informací, kterou se M mohl dozvědět od stěžovatelky v rámci jeho advokátní činnosti, i bez uzavření smlouvy o poskytnutí pomoci právního zástupce, by mělo být zacházeno stejně důvěrně a neměla by být ani použita ve prospěch osoby s opačnými zájmy ve stejné věci. Soud tedy konstatuje, že vnitrostátní právo, upravující vyloučení obhájce, či způsob jeho aplikace v projednávaném případě nevzaly dostatečně v úvahu zájmy stěžovatelky.
112. Stěžovatelka pak konečně namítala, že B, znalec v oblasti gynekologie, který měl zjistit, zda v předmětném období došlo k pohlavnímu styku, ji přiměl zodpovědět řadu obviňujících otázek nesouvisejících s jeho zadaným úkolem. V této souvislosti je Soud toho názoru, že osobní integrita obětí trestného činu v trestních řízeních musí být, vzhledem k samotné povaze situace, v první řadě chráněna veřejnými orgány řídicími předmětné řízení. Vnitrostátní orgány jsou povinny zajistit, že i jiní účastníci řízení, kteří jsou povoláni k pomoci během vyšetřování nebo rozhodovacího procesu, zacházejí s oběťmi nebo dalšími svědky s důstojností a nezpůsobují jim zbytečné nepříjemnosti. Pokud jde o projednávaný případ, je třeba uvést, že bez ohledu na postavení znalce B v daném řízení vláda nijak nezpochybnila, že by stát mohl nést odpovědnost za jeho jednání. Soud nevidí žádný důvod pro jiné hodnocení, když je zřejmé, že znalec byl ustanoven a sporný výslech nařízen příslušným soudcem v rámci výkonu jeho soudních pravomocí.
113. Navíc, co se týče průběhu vyšetření stěžovatelky vedeného znalcem B, Soud poznamenává, že znalec konfrontoval stěžovatelku se skutkovými závěry policie a ortopedickými zprávami a tázal se jí, proč se sama intenzivněji nebránila (viz odst. 22), tedy se zabýval problémy, které očividně nijak nesouvisely s otázkami, které byl požádán přezkoumat. Dle názoru Soudu otázky a poznámky znalce, stejně jako právní závěry, které učinil ve svém znaleckém posudku, překročily rámec jeho zadaného úkolu, jakož i jeho lékařské odbornosti. Kromě toho není zřejmé, že by byl B vyškolený ve vedení rozhovorů s oběťmi pohlavního zneužívání a je proto obtížné určit, jakému účelu měl sloužit jeho zásah do záležitostí spadajících do kompetencí orgánů činných v trestním řízení. Ještě důležitější je, že stěžovatelka byla, jak sama namítala, postavena do obranné pozice, která dle názoru Soudu zbytečně prohlubovala stres z trestního řízení.
114. Soud si je vědom skutečnosti, že vnitrostátní orgány, a obzvláště předseda senátu příslušného soudu, měly překerní úkol spočívající ve vybalancování konkurenčních zájmů v zajištění účinného výkonu práv obžalovaného na právní pomoc a na výslech svědků svědčících proti němu. Je také pravdou, že byla provedena řada opatření k předcházení další traumatizace stěžovatelky. Její výpověď před soudcem byla učiněna v nepřítomnosti obviněného a jeho obhájce a veřejnost byla vyloučena z jednání (viz odst. 18, 29, 31 a 34). Vzhledem k citovému vypětí stěžovatelky během jejího svědectví a křížového výsledku bylo jednání několikrát přerušeno na několik minut nebo odročeno na jiné datum (viz body 31, 37 a 38 výše). Navíc také předsedající soudce varoval obviněného před opakováním stejných otázek a několik otázek také zakázal (viz bod 36 výše). Nicméně, okolnosti jako předchozí vztah mezi stěžovatelkou a obviněným, intimní povaha věci a mladý věk stěžovatelky byly dle Soudu hodny

zvláštního zřetele a citlivého přístupu ze strany orgánů podílejících se na dané trestní věci. Vezme-li Soud v úvahu kumulativní účinek zmíněných okolností, které měly nepříznivý vliv na osobní integritu stěžovatelky (viz odst. 107-113 výše), dochází k závěru, že značně přesáhly únosnou úroveň nepříjemnosti obvyklé při svědčení oběti při údajných činech sexuálního násilí, a tedy nemohou být odůvodněny požadavky spravedlivého procesu.

115.-116. Proto Soud konstatuje, že způsob, kterým bylo trestní řízení vedeno v projednávané věci, nenaplnil požadavky na ochranu stěžovatelky, jejichž cílem bylo dosáhnout přiměřené rovnováhy mezi jejími právy a zájmy chráněnými v čl. 8 a právy obviněného podle čl. 6 Úmluvy, čímž došlo k porušení čl. 8 Úmluvy.

1. K aplikaci čl. 41 Úmluvy
2. Čl. 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda
2. Stěžovatelka požadovala 30 000 € z titulu jí způsobené nemajetkové újmy, jelikož vzhledem k sexuálnímu napadení a sekundární viktimizaci, kterou zažila během trestního řízení, jí bylo způsobeno duševní utrpení a celkově to negativně ovlivnilo její psychické zdraví. Stěžovatelka uvedla, že během řízení trpěla depresi, úzkostí, nemohla se soustředit a její stav vyžadoval psychiatrickou pomoc; na několik jednání dokonce přišla v doprovodu psychiatra. Navíc následně u ní byla zjištěna roztroušená skleróza.
3. Vláda má za to, že stěžovatelce se nepodařilo prokázat existenci příčinné souvislosti mezi jejími zdravotními problémy a údajným porušováním Úmluvy. Kromě toho prohlašuje, že při porušení Úmluvy a následném rozhodování o spravedlivé kompenzaci pro stěžovatelku má vzít Soud v úvahu, že stěžovatelce již byla vyplacena finanční kompenzace ve výši 1 080 € od státu za porušení jejího práva na trestní řízení v přiměřené době.
4. S ohledem na lékařskou zprávu sepsanou psychiatrem stěžovatelky v roce 2010 lze konstatovat, že psychické utrpení stěžovatelky v období trestního řízení je možno minimálně částečně připisovat danému řízení, což podle Soudu znamená, že řízení postrádalo účinnost a nepřiměřeně zasahovalo do osobní integrity stěžovatelky. Proto se Soud domnívá, že v tomto smyslu náleží stěžovatelce náhrada za duševní újmu. Nicméně konstatuje, že vnitrostátní soudy nedaly stěžovatelce za pravdu ve věci jejích tvrzení o sexuálním násilí. Soudu nepřisluší spekulovat o tom, zda by zjištění vnitrostátního řízení bylo jiné, kdyby nedošlo k porušení Úmluvy, a proto konstatuje, že stěžovatelce na tomto základě nemůže být přiznána kompenzace.
5. Co se týče námitky vlády, že kompenzace již byla stěžovatelce vyplacena na národní úrovni, je pravdou, že stěžovatelka obdržela 1 080 € od státu za nepřiměřenou délku trestního řízení. Nicméně se nezdá, že by tato mimosoudní dohoda zahrnovala také pozitivní povinnosti státu podle čl. 3 (viz bod 83 výše), a tím tedy tato částka nemá žádný vliv na postavení oběti podle tohoto článku (viz a contrario, W. proti Slovinsku, bod 91 výše), a tedy ji nelze brát v úvahu při posuzování výše odškodnění, které má být vyplaceno podle čl. 41 v případech porušení zjištěných soudem.
6. Při posuzování podle zásad spravedlnosti soud přiznává stěžovatelce 9 500 € na základě způsobené duševní újmy.
7. Náklady řízení
8. Stěžovatelka rovněž požaduje 7 462,50 € plus 20% DPH, tedy celkem 8 955 € za náklady a výdaje vzniklé jednáním před soudem.
9. Vláda namítá, že požadavek je nepřiměřeně vysoký ve srovnání s částkou, kterou je možno

naúčtovat s ohledem na náklady řízení před štrasburským soudem ve smyslu vnitrostátního advokátního tarifu. Maximální poplatek poskytován podle tarifu za řízení v této věci činí 2 625 €, pokud jde o řízení s jednáním před soudem a 1 500 € pro řízení bez jednání.

10. Podle judikatury soudu má stěžovatel nárok na náhradu nákladů pouze tehdy, pokud je prokázáno, že tyto náklady skutečně a nezbytně vznikly a jsou přiměřené co do výše. V projednávané věci s ohledem na dostupné dokumenty a výše zmíněná kritéria považuje soud za přiměřené přiznat za řízení před zdejším soudem náhradu nákladů ve výši 4 000 € bez DPH. Co se týče požadavku zvýšení náhrady o 20% DPH, soud považuje za nutné připomenout, že i když jsou náklady a výdaje právníků a jiných profesionálů často předmětem DPH, daň je přesto často účtována stěžovatelům a jimi také placena. Soud se domnívá, že stěžovatelé by měli být chráněni také proti tomuto příplatku a z toho důvodu ve výrocích svých rozhodnutí soud nařizuje, aby jakákoli daň, která by mohla být naúčtována k tíži stěžovatele, byla považována za již započítanou v celkové přiznané sumě z titulu nákladů řízení [viz Kuric a další proti Slovinsku (spravedlivé zadostiučinění) [GC], č. 26828/06, § 127, ESLP 2014; a Les Témoins de Jéhovah proti Francii (spravedlivé zadostiučinění), č. 8916/05, rozsudek ze dne 5. července 2012, § 37].
11. Úrok z prodlení
12. Soud považuje za vhodné, aby výchozí úroková sazba byla založena na mezní úrokové sazbě Evropské centrální banky, která by měla být zvýšena o tři procentní body.

VÝROK

Z výše uvedených důvodů Soud

1. Prohlašuje jednomyslně stížnost za přijatelnou;
2. Rozhoduje jednomyslně, že došlo k porušení čl. 3 Úmluvy v důsledku neschopnosti státních orgánů Republiky Slovinsko zajistit včasné vyšetřování a stíhání oznámení stěžovatelky týkající se sexuálního násilí;
3. Rozhoduje, v poměru hlasů 6 : 1, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy v důsledku neschopnosti státních orgánů Republiky Slovinsko poskytnout dostatečnou ochranu právu stěžovatelky na osobní integritu v trestním řízení ve věci proti ní směřovaného sexuálního násilí;
4. Jednomyslně rozhoduje, že žalovaný stát je povinen
5. a) podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy zaplatit stěžovatelce do tří měsíců od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí následující částky:
6. i) 9 500 € včetně daně, představující nemajetkovou újmu stěžovatelky;
7. ii) 4 000 € včetně daně, představující náklady stěžovatelky vynaložené na toto řízení;
8. b) úroky z prodlení od uplynutí výše zmíněných tří měsíců do zaplacení (doba prodlení) ve výši rovnající se úrokové sazbě Evropské centrální banky navýšené o tři procentní body;
9. Jednomyslně odmítá uplatnění nároku stěžovatelky na kompenzaci ve zbylé výši.

(Zpracovali JUDr. Antonín Draštík a JUDr. Adrian Matúš)